

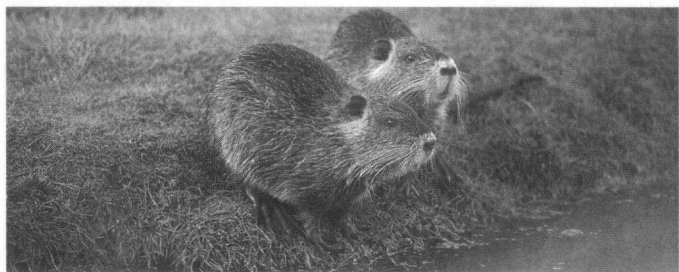
De Zoogdieren van Overijssel!

Zeer vlot na het verzamelen van de laatste verspreidingsgegevens, is begin dit jaar de 'Atlas' van de zoogdieren van Overijssel verschenen. De Zoogdierenwerkgroep Overijssel heeft daarmee een prachtige prestatie geleverd, want het is een uitermate verzorgd en leeswaardig boekwerk geworden met zeer veel fraaie foto's, merendeels in kleur. Inleidende hoofdstukken behandelen het landschap, de geschiedenis en toekomst van de zoogdierfauna, en de onderzoeksmethoden. Na de opsomming van alle 54 (!) soorten volgt nog een hoofdstuk over de belangrijke zoogdiergebieden in de provincie, met aanbevelingen voor beheer en beleid.

Van elke soort worden achterenvolgens uiterlijk, gedrag en biotoop, verspreiding tot en met 1988 (de gegevens uit de periode die gedekt wordt door de Atlas van Nederlandse zoogdieren, 1992), de huidige verspreiding (1989-1998), de veranderingen in verspreiding, het voorkomen in aangrenzende gebieden en de bedreigingen behandeld.

Hoe mooi ook de uitvoering van het boek is en hoe informatief de teksten ook zijn, de verspreidingskaartjes stellen mij wat teleur. De ondergrond ervan wordt gevormd door een kaart waarop in grijstinten minstens ook het stedelijk gebied en het 'bos/natuurgebied' staan aangegeven. Soorten, waarvoor bepaalde landschappelijke elementen (water, wegen) van speciaal belang zijn, hebben zelfs een kaart waarop vijf of zes verschillende zaken in grijstinten zijn afgebeeld, waarvan sommige echt niet van elkaar te onderscheiden zijn! Zonder dat er ook maar één waarneming op staat, is de verspreidingskaart al vol met donker- en lichtgrijze stippen en vlekken. Vleermuiskolonies worden als grijs vierkantje weergegeven en

BESPREKING BOEK

zijn dus nauwelijks terug te vinden. Ook is het vaak zoeken naar de open cirkeltjes waarmee de waarnemingen van vóór 1989 (de legenda meldt overigens abusievelijk steeds 1988) worden aangeduid. Omdat de verspreiding van de soorten is weergegeven per kilometerhok, wat op zich een mooi fijnmazig beeld geeft, zijn de tekenjes op de kaarten relatief klein. Was het niet beter geweest een lege ondergrond te gebruiken voor de verspreidingskaarten en bijvoorbeeld een losse, transparante kaart bij het boek te leveren met daarop dergelijke landschappelijke details?

Tenslotte vind ik het jammer dat in de verspreidingskaarten van de kleine zoogdieren geen onderscheid is gemaakt tussen braakbalgegevens en vangsten of waarnemingen. Juist bij het publiceren van kaarten met gegevens op een zo kleine schaal als het kilometerhok, is het van groot belang te weten of een soort ook echt in dat kilometerhok is vastgesteld of dat het mogelijk per uil is 'ingevlogen'.

Laat u echter door deze kritiekpuntjes niet ontmoedigen het boek aan te schaffen. Gewoon de kaarten erg nauwkeurig bestuderen. Het boek is bij de VZZ te bestellen, zie onder.

Jaap Mulder

Beverratten. Eén van de fraaie foto's uit 'De Zoogdieren van Overijssel'. Foto Roel Hoeve

zoogdieren. Redactie A.D. Bode, A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger. Waanders Uitgeverij, Zwolle, 1999. 176 pp. ISBN 90-400-9312-1.

Te bestellen bij het VZZ-kantoor. Prijs f 50,- voor VZZ-leden (f 40,- bij afhalen) en f 60,- (f 50,-) voor niet-leden.

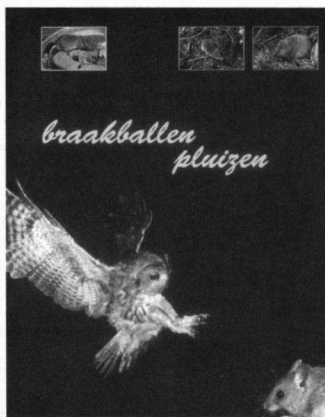
'Braakballen pluizen'

Een paar jaar geleden signaleerden leden van de Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep de behoefte aan een tabel waarmee ook onervaren pluizers simpel kunnen bepalen van welk beest zij zojuist ijverig de kaakjes en botjes uit een uilenbal hebben zitten peuteren. Men toog aan de slag en na een uitgebreide testronde in de praktijk resulteerde dat in het boekje 'braakballen pluizen', een eenvoudige handleiding voor het herkennen van zoogdierschedels in braakballen van uilen'. Als we van het uiterlijk mogen uitgaan zit het wel goed met deze uitgave, want het geheel ziet er keurig verzorgd en zeer aantrekkelijk uit. De teksten zijn rijk geïllustreerd, alle foto's zijn in kleur afgedrukt en in de determinatie-tabellen wordt slim gebruik gemaakt van steunkleuren.

De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende

Het boekje begint met een algemeen, inleidend deel waarin in wervende taal een en ander wordt uitgelegd over de achtergronden van het braakballen pluizen en over uilen en hun gewoontes. Soms tot vervelens toe wordt de lezer op het hart gedrukt om toch vooral *wel* aan onderzoek te doen en vooral *niet* te gaan 'wildpluizen', maar wie hier omheen weet te lezen doet een hoop interessante en nuttige kennis op. De tweede helft is gereserveerd voor de determinatiesleutels.

Om de gebruiksvriendelijkheid van de tabel te testen komt een zakje braakballen, beschikbaar gesteld via het braakbalmonitoringproject van de VZZ, mij goed van pas. Het op soort brengen van de geplozen prooiresten gaat inderdaad zonder al te veel moeite. Het determineren kan meteen beginnen, de lezer hoeft zich niet eerst door een uitleg over tandformules en wetenschappelijke termen voor tanden en botten heen te worstelen. Alle prooiresten zijn verdeeld over tien verschillende korte tabellen, waarvan er geen langer is dan twee pagina's. De linkerhelft van elke bladzijde bevat de tabel, de rechterhelft illus-

treert de kenmerken. Heen en weer bladeren naar verklarende illustraties of teksten op andere bladzijden is zo niet nodig. De opsplitsing in tabellen per soort-groep en per kaakhelft is overzichtelijk en vergemakkelijkt het snel vinden van de juiste tabel. Ook een sterk punt zijn de illustraties. In andere uitgaven bekruipt de gebruiker soms de neiging om behalve de geplozen kaakjes ook de priegelige illustraties door de loep te bestuderen. In deze uitgave zijn de illustraties prettig groot en is te zien naar welk detail een pijl wijst. Alleen is het soms jammer dat niet wordt aangegeven hoeveel procent van de ware grootte de illustraties zijn. Nog een klein min-

puntje: onder lamp-licht of in felle zon weerspiegelt het papier nogal, waardoor je even de juiste houding moet zoeken om kaakje en tabel gelijktijdig goed te kunnen zien.

Hoewel deze braakballentabel primair ontwikkeld is voor gebruik in Noord-Holland zal men er ook in de rest van Nederland goed mee uit de voeten kunnen, al moet men dan wel opletten. De niet in Noord-Holland voorkomende soorten worden namelijk wel genoemd en beschreven, maar niet in de sleutels opgenomen. 'Braakballen pluizen' is een mooie en praktische uitgave, zeer geschikt voor een biologielles op school en voor alle beginnende en incidentele pluizers. Het is daarnaast ook een aanwinst voor pluis-fanaten die anderen willen overhalen 'aan de bal' te gaan.

Riemke Bitter

'Braakballen pluizen' is een uitgave van de Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep in samenwerking met de KNNV Uitgeverij. Formaat: iets kleiner dan A4, 36 pagina's. Verkrijgbaar bij de VZZ-winkel voor f 12,50 (leden: f 9,50), bij toezending wordt f 4,00 porto in rekening gebracht. Mensen die actief deelnemen aan braakbalmonitoring krijgen de tabel gratis toegestuurd.